

Clypevs Theologiæ Thomisticæ

Continens Tractatus de attributis, de visione Beatifica, de scientia Dei, ac
de ejus voluntate, & Providentia

Gonet, Jean-Baptiste

Parisiis, 1669

§. II. Ostenditur S. Augustinum necessitatem efficacis Dei motionis,
etia[m] pro actibus naturalibus, agnoscere,

[urn:nbn:de:hbz:466:1-77232](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-77232)

care gratiam ad operationem : Ergo idem quod prius.

163. Quinto celebris est locus Augustini 12. de Civit. cap. 9. ubi quaerit (etsi sub aliis vocibus) unde aut quomodo factum sit, ut ex Angelis aliqui evaserint beati, alij autem miseri ? An scilicet ex differentia creationis & liberi arbitrij, an ex differentia regiminis & gratiae ? Et ibidem dicit, quod sicut utrique boni creati sunt : istis (scilicet malis) malà voluntate cadentibus, illi (scilicet boni) amplius adjuti, ad eam beatitudinis plenitudinem, unde se nunquam casuros certissimi fierent, pervenerunt. Quibus verbis aperte profiteretur Augustinus, Angelos bonos qui in veritate steterunt, & in Dei dilectione permanerunt, accepisse majorem gratiam, quàm malos qui ceciderunt : scilicet auxilium efficac dans actu perseverare, quò ad beatitudinem pervenerunt.

164. Ex quo confutata manet responsio Jansenij, asserentis illud majus auxilium quod Augustinus dicit collatum fuisse bonis Angelis, & denegatum malis, non esse ipsum perseverantiae donum, five auxilium efficac ad perseverandum, sed solum majus auxilium quod in ipsa beatitudine à Deo receperunt, nimirum certam scientiam, quà jam beati noverunt se nunquam lapsuros. Hæc enim responsio aperte repugnat textui : cum Augustinus dicat, quod boni Angeli, amplius adjuti, ad beatitudinem pervenerunt : non verò quòd ubi pervenerunt ad beatitudinem, fuerunt magis adjuti. Unde Estius in 1. distin. 41. §. 13. Si hoc adjutorium quo beati Angeli dicuntur amplius adjuti, esset ipsa beatitudo, sensus redderetur ineptus : scilicet Angelis collatum esse beatitudinem, quà ad beatitudinem pervenirent.

165. Sexto, Augustinus de corrept. & gratia cap. 11. docet liberum arbitrium in Adamo, non nisi ad malum ex se fuisse potens, ac proinde non potuisse se determinare ad bonum, nisi ex auxilio Dei illud determinantis & applicantis. Liberum arbitrium, inquit, ad malum sufficit : ad bonum autem parum est nisi adjuvetur ab omnipotenti bono. Et Tract. de Cantico novo cap. 8. Quid enim valeat liberum arbitrium non adjutum, in ipso Adam demonstratum est : ad malum sufficit sibi, ad bonum non nisi adjuvetur à Deo. Et in Enchir. cap. 106. Homo in paradiso ad se occidendum relinquendo justitiam, idoneus erat per voluntatem : ut autem ab eo teneretur vita justitiae, parum erat vellet, nisi ille qui eum fecerat adjuvaret. Et serm. 11. de verbis Apostoli cap. 2. docet primum hominem ideo cecidisse, quia se subtraxit à divino regimine, Cadens, inquit, à manu figuli fractus est ; regebat enim eum ipse qui fecerat. Regimen autem denotat motionem quandam prævenientem, & applicantem liberum arbitrium ; non verò decretum purè indifferens, & concursum simultaneum, ad speciem actus à voluntate creata determinabilem. Et lib. 14. de Civit. cap. 17. docet Adamum victum fuisse à diabolo, quia noluit fidere de adjutorio Dei : Quamvis, & ipsum confidere de adjutorio Dei, non quidem posset sine adjutorio Dei.

166. Ex quibus testimoniis liquet, quàm absurdum, & à veritate, ac Augustini doctrina alienum sit quod ait Jansenius : Omnia bona opera, adeoque & ipsam fidem, & dilectionem Dei, ab Adamo potuisse per arbitrij libertatem fieri sic, ut ea non donaret ei gratia Dei.

De gratia primi hominis cap. 7. Patet etiam ex dictis, quàm leviter & inconsideratè dixerit, pro motione efficaci ad

omnes naturæ humanæ status dilatata, nullum profertur posse Augustini testimonium, plura enim adduximus, quæ gratiæ efficacis necessitatem, non solum pro statu naturæ lapsæ, sed etiam pro statu innocentiae hominum & Angelorum aperte declarant. Quòd verò idem S. Doctor necessitatem efficacis Dei motionis, etiam pro actibus ordinis naturalis admittat, subindeque eam non ex solo vulnere læsæ voluntatis, sed etiam ex generali subordinatione & dependentia à primo motore repetat, breviter demonstrandum est.

§. II.

Ostenditur S. Augustinum necessitatem efficacis Dei motionis, etiam pro actibus naturalibus, agnoscere.

167. Plura etiam in hujus veritatis confirmationem adduci possunt S. Doctoris testimonia. In primis enim in libro de gratia & libero arbitrio cap. 20. hæc scribit : Scriptura divina, si diligenter inspiciatur, ostendit non solum bonas hominum voluntates, quas ipse facit ex malis, & à se factas bonas, in actus bonos, & in eternam dirigit vitam : verum etiam illas quæ conservant sæculi creaturam, ita esse in Dei potestate, ut eas quò voluerit, quando voluerit, faciat inclinare &c. Quibus verbis aperte docet, Deum ratione summæ potestatis, & supremi dominij quod habet in nostras voluntates, eas applicare non solum ad actus bonos & supernaturales, quibus homo ad vitam æternam ordinatur ; sed etiam ad naturales & civiles, quibus hæc vita conservatur. Unde apud Prosperum sent. 58. idem Augustinus ait, quòd divina voluntas est prima & suprema causa omnium corporalium, spiritaliumque motionum.

168. Secundo, Idem S. Doctor de corrept. & gratia cap. 14. loquens de electione Saulis in Regem (quæ utique erat actus ordinis naturalis) illum reducit in humanorum cordium quò voluerit inclinandum omnipotentissimam potestatem. Et infra loquens de viris qui David in Regem elegerunt, ait : Suà voluntate utique isti constituerunt Regem David. Quis non videat ? Quis hoc neget ? non enim hoc non ex animo, aut non ex bona voluntate fecerunt corde pacifico ; & tamen hoc in eis egit, qui in cordibus hominum quò voluerit operatur. Adduxit istos ut Regem constituerent. Et quomodo adduxit ? Nunquid corporalibus ullis vinculis alligavit ? Intus egit, corda tenuit, corda movit, eosque voluntatibus eorum, quas ipse in illis operatus est, traxit. Et addit : Cum voluerit Reges in terra Deus constituere, magis habet in potestate voluntates hominum, quàm ipsi suas.

169. Denique libro 1. contra duas Epist. Pelagianorum cap. 20. D. Augustinus loquens de mutatione Regis Assueri ab indignatione ad mansuetudinem (quæ etiam, ut constat, fuit actus ordinis naturalis) inquit quòd Deus occultissimam, & efficacissimam potestate cor Regis convertit, & transfert ab indignatione ad lenitatem : hoc est à voluntate ledendi ad voluntatem favendi, secundum illud Apostoli : Deus est enim qui operatur in vobis & velle. Ergo ex Augustino motio Dei efficacis præveniens nostras voluntates, non solum ad actus supernaturales, sed etiam ad operationes ordinis naturalis requiritur.

170. Ex his liquet, quantum excesserit Jansenius, & quàm longè ab Augustini mente & sensibus aberraverit, dum dixit quòd totum fundamentum

De gratia primi hominis cap. 7.

Patet etiam ex dictis, quàm leviter & inconsideratè dixerit, pro motione efficaci ad

gratia medicinalis Christi subvertitur, & scriptura subnervantur, dum gratia necessitas, non ex vulnere voluntatis, sed ex naturali ejus indifferencia; & omnium causarum subordinatione subaltiore suspenditur. Nam Augustinus locis jam relatis, divinorum decretorum efficaciam ad actus etiam naturales extendit, idque ex Scriptura demonstrat, & ait, quod Scriptura divina, si diligenter inspicatur, ostendit non solum bonas hominum voluntates quas in aeternam dirigit vitam, sed etiam eas quae conservant saeculi creaturam, & quae ad vitam civilem & politicam spectant, quae utique ordinis naturalis sunt, esse a Deo corda hominum inclinante, & applicante ad quodcumque voluerit.

§. III.

Ex tribus Augustini Discipulis eadem veritas declaratur.

171. **Q**uam praesidenter Adversarius asserit, gratiam efficacem ad omnes humanae naturae status dilatam ab Augustini sensibus esse remotissimam, & vi potius humanae Philosophiae, quam Augustinianae Theologiae expressam & inventam. Longè est alia illustriorum D. Augustini Discipulorum sententia. In primis enim D. Prosper supra citatus in libro sententiarum quas ex Augustino collegit, sent. 58. expressè asserit quod *Divina voluntas est prima & suprema causa omnium corporalium, spiritualiumque motionum*, subindeque divinorum decretorum & auxiliorum efficaciam, ad omnes humanae naturae status, & ad omnes actus tam ordinis naturalis quam supernaturalis extendit.
172. Secundo Fulgentius Augustinianae doctrinae defensor acerrimus, libro 2. ad Trasimundum cap. 2. loquens de divina gratia, sic ait: *Ipsa etiam homini reparando fuit necessaria: quia non alia stantem Angelum a ruina potuit custodire, nisi illa quae lapsum hominem post ruinam potuit reparare. Una est in utroque gratia operata: in hoc ut surgeret, in illo ne caderet: in illo ne vulneraretur, in isto ut sanaretur: ab hoc infirmitatem repulit, illum infirmari non finit.* Quibus verbis aperte proficitur, eandem gratiam praeservasse bonos Angelos à lapsu, quae hominem lapsum reparavit; Sed gratia quae ruinam hominis lapsi reparavit, est de se efficax, ut docet Jansenius: Ergo & illa quae custodivit Angelos ne caderent.
173. Nec valet si dicas, hunc locum Fulgentij eò tantum pertinere, ut tum hominis reparationem, tum Angeli stabilitatem, gratiae in genere adscribat, non verò gratiae efficaciter moventi. Non valet, inquam, Fulgentius enim ibidem loquens de gratia quae impedit casum bonorum Angelorum, appellat eam *vultricem*; & ait quod *ejus virtus insuperabilis est*: At haec non possunt verificari de gratia generaliter sumpta, sed solum de aliqua speciali gratia, nimirum de efficaci, ut de se patet: Ergo ibi de gratia efficaci, non verò de gratia generaliter sumpta loquitur.
174. Tertiò, S. Thomam, Discipulorum Augustini nobilissimum & acerrimum, & ita in Augustino versatum, ejusque doctrinam tinctum & imbutum, ut ipse Jansenius illum, *Augustinum contractum*, appellet, eandem decretorum & auxiliorum efficaciam necessitatem ad statum innocentiae & integritatis extendisse, ita perspicuum & manifestum est, ut de hoc nulla possit subesse dubitatio: nam 1. 2. quaest. 109. art. 2. in corpo-

A re ait, quod homo in utroque statu (integritatis scilicet & corruptionis) indiget auxilio divino, ut ab ipso moveatur. Et in responsione ad 1. asserit quod *Mens hominis, etiam sani, non ita habet dominium sui actus, quin indigeat moveri à Deo.* Sed nomine auxilij moventis, non aliam S. Doctorem significasse gratiam, quam efficacem & praedeterminantem, fatentur Adversarij: nominatim Antonius Arnaldus, in opusculo cui titulus est: *Vera S. Thomae de gratia sufficienti & efficaci doctrina*: in quo probat S. Doctorem, nullam aliam gratiam agnovisse, praeter sanctificantem, seu justificantem, (quam vocat *habituale donum*) & efficacem, seu praedeterminantem, quam *auxilium Dei moventis* appellat: Ergo D. Thomas necessitatem gratiae efficaci & praedeterminantis, pro utroque statu integritatis & corruptionis, admittit.

B Quod potest confirmari ex eo quod in corpore ejusdem articuli, assignat tria principia ex quibus sumitur necessitas gratiae moventis: duo specialia, & alterum generale. Primum est aegritudo & infirmitas naturae, per peccatum originale depravata. Secundum, elevatio, & proportio objecti supernaturalis ad potentias naturales animae. Tertium, subordinatio & dependentia generalis causarum secundarum à prima in operando. Unde cum in statu innocentiae fuerit proportio inter potentias naturales animae, & objecta supernaturalia, & generalis subordinatio ad primum motorem; manifestum est, juxta principia D. Thomae, decreta & auxilia efficaciam, pro utroque statu naturae lapsae & integræ, esse admittenda: cum hoc tamen discrimine, quod in statu naturae lapsae, ex duplici capite speciali (scilicet ex infirmitate naturae, & elevatione objecti supernaturalis) & alio generali, (nempe subordinatione & dependentia causarum secundarum à prima) eorum necessitas petenda est. In statu verò innocentiae, ex uno tantum capite speciali nempe ex elevatione objecti supernaturalis supra potentias naturales Adami & Angelorum; & alio generali, subordinatione scilicet & dependentia causa secundae à prima, ut ibidem declarat S. Doctor, his verbis. *Sic igitur virtute gratiæ superaddita virtuti naturae indiget homo in statu naturae integræ, quantum ad unum, scilicet ad operandum & volendum bonum supernaturale. Secundum statum naturae corruptae, quantum ad duo: scilicet ut sanetur, & ulterius ut bonum supernaturalis virtutis operetur, quod est meritum. Ulterius autem in utroque statu indiget homo auxilio divino, ut ab ipso moveatur.*

C Quae doctrina illustrari & confirmari potest exemplo aptissimo hominis sani & infirmi. Ut enim homo infirmus attingat v. g. fastigium domus, vel summam tecti, indiget duplici medio, scilicet medicina sanante, & scalâ elevante. Homo verò sanus & robustus indiget solum elevari per scalam, non verò sanari per medicinam. Idem proportionaliter dicendum est de homine in statu naturae lapsae & integræ. In primo enim indiget sanari per gratiam ab infirmitate naturae per peccatum originale debilitatæ, & simul per eam elevari, & applicari ad actus & objecta supernaturalia. In altero verò Adam non indigebat gratiâ sanante, sed duntaxat movente & elevante; quia in illo felicissimo statu, nulla erat infirmitas, nulla plaga, nulla rebellio appetitus, nec deordinatio potentiarum animae; sed solum indifferentia & potentialitas liberi arbitrij, aq